NORAKSTS
Lieta Nr.A420439911
Nr.A01444-12/39

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rēzeknē 2012.gada 12.aprīlī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis S.Linkevičs,
piedaloties pieteicējam *V.J.*, atbildētājas pusē pieaicinātās iestādes */universitāte/* pilnvarotajai pārstāvei *T.M.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *V.J.* pieteikuma par */universitāte/* Senāta 2010.gada 27.decembra lēmuma Nr.59 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar */universitāte/* Valsts pārbaudījuma komisijas 2010.gada 5.jūlija lēmumu Nr.13 (protokols Nr.2) *V.J.* (turpmāk arī – pieteicējs) atstādināts no valsts pārbaudījuma */programmas nosaukums/* profesionālās augstākās izglītības studiju programmā (*lietas 46.-47.lapa*). Lēmums pamatots ar to, ka pieteicējs pārbaudījuma laikā izmantojis neatļautus palīglīdzekļus.

Izskatot pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu, */universitāte/* (turpmāk arī – */universitāte/* vai atbildētāja) */fakultāte/* apelācijas komisija (turpmāk arī – apelācijas komisija) ar 2010.gada 15.jūlija lēmumu (sēdes protokols Nr.2/2010) noraidīja pieteicēja apelāciju par noslēguma pārbaudījumu un atzina par pamatotu Valsts pārbaudījuma komisijas 2010.gada 5.jūlija lēmumu Nr.13 (protokols Nr.2) (*lietas 48.-60.lapa*).

Par */universitāte/ /fakultāte/* apelācijas komisijas 2010.gada 15.jūlija lēmumu (sēdes protokols Nr.2/2010) pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību */universitāte/* mācību prorektoram, kas ar 2010.gada 3.augusta lēmumu Nr.A23-JK-6012/288 pieteicēja apelācijas sūdzību noraidīja (*lietas 61.-63.lapa*). Lēmumā norādīts, ka procedūras pārkāpumi apelācijas komisijas darbā nav konstatēti, līdz ar to mācību prorektoram nav pamata apšaubīt apelācijas komisijas 2010.gada 15.jūlija lēmumu (sēdes protokols Nr.2/2010).

2010.gada 30.augustā */universitāte/* mācību prorektors izdeva rīkojumu Nr.3.2/1440 (turpmāk arī – Rīkojums), ar kuru eksmatrikulēja pieteicēju ar 2010.gada 30.augustu par studiju līguma saistību nepildīšanu – noslēguma pārbaudījuma nenokārtošanu (*lietas 64.lapa*).

Minēto Rīkojumu pieteicēja apstrīdēja */universitāte/* Senātā.

2010.gada 15.decembrī darba grupa, kas izveidota ar */universitāte/* 2010.gada 3.novembra rīkojumu Nr.1/270 „Par darba grupas izveidošanu eksmatrikulēto */universitāte/* studējošo apelāciju izskatīšanai Senātā", sastādīja atzinumu (turpmāk arī – atzinums), kurā konstatēts, ka pieteicēja eksmatrikulācija ir pamatota (*lietas 66.-72.lapa*).

Ar */universitāte/* Senāta 2010.gada 27.decembra lēmumu Nr.59 (turpmāk arī – Lēmums) akceptēts atzinums, noraidīta pieteicēja apelācija un atstāti spēkā pieteicēja eksmatrikulācijas un atstādināšanas lēmumi. Vienlaikus Lēmumā norādīts, ka Valsts pārbaudījuma komisijas 2010.gada 5.jūlija lēmums Nr.10 (protokols Nr.1) ir balstīts uz Augstskolu likuma 4.pantu „Augstskolu autonomija" un */universitāte/* Satversmes

8.4.punktu (*lietas 65.lapa*). Lēmums pamatots ar Augstskolu likuma 49.panta otro daļu, Administratīvā procesa likuma (turpmāk –APL) 65.panta pirmo daļu un 81.panta otrās daļas 1.punktu.

[2] 2010.gada 14.februārī Administratīvajā rajona tiesā saņemts *V.J.* pieteikums, kurā lūgts atzīt administratīvo aktu par spēkā neesošu no tā pieņemšanas brīža, uzdot */universitāte/* Senātam apstiprināt valsts pārbaudījuma rezultātus un uzdot izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu par izglītību apliecinoša dokumenta izsniegšanu. Pieteikums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[2.1] Iekšējie normatīvie akti neparedz augstskolas tiesības lemt par studentu pārbaudījumu rezultātu pārskatīšanu pēc tam, kad šis pārbaudījums ir noslēdzies. Tādējādi administratīvā akta pamatojums ir nepareizs. */universitāte/* iekšējos normatīvajos aktos nav noteikta procedūra, kā sekmīgi nokārtota valsts pārbaudījuma gadījumā, ja kādam rodas šaubas, ka studenti ir izmantojuši neatļautus palīglīdzekļus, ir pārskatāmi pārbaudījuma rezultāti (piemēram, iztrūkst nosacījumi atkārtota eksāmena kārtošanai; mutiska vai rakstiska eksāmena pārkārtošanas procedūra; attiecīga valsts pārbaudījuma jautājuma izvēle (vai jāatbild tas pats jautājums vai cits; nav noteikts sagatavošanās laiks eksāmena pārkārtošanai, paredzēts komisijas sastāvs utt.)). Nav skaidra šādu darbu vērtēšanas kārtība. Par minētā regulējuma neesamību citastarp ir norādīts arī apelācijas komisijas 2010.gada 15.jūlija lēmuma (sēdes protokols Nr.2/2010) 1.punktā (acīmredzami domāts 7.punkts). Tāpat šajā protokolā minēts, ka */universitāte/* izdotie normatīvie akti paredz procedūru studentu saukšanai pie atbildības, ja noslēguma pārbaudījuma laikā students izmanto neatļautus palīglīdzekļus un to valsts pārbaudījumu uzraugošie pasniedzēji konstatē un fiksē protokolā (sk. protokola 3.punktu). Minētais fakts nekādā veidā nav atspēkots galīgajā administratīvajā aktā.

[2.2] Ir nepamatots apgalvojums, ka iekšējā normatīvā akta regulējumu var paplašināt, piemērojot procedūras, kas nav nostiprinātas nevienā tiesību aktā. Nelabvēlīga administratīvā akta pamatojumam saskaņā ar tiesiskuma un labas pārvaldības principu jābūt tieši un nepārprotami nostiprinātam tiesību normās. Tāpat administratīvajā aktā ir pārkāpts likuma atrunas princips. Administratīvo aktu var izdot tikai uz attiecīgas tiesību normas pamata. Šāda tiesiskā regulējuma neesamība radīja situāciju, ka līdz šim neviena */universitāte/* institūcija (amatpersona), kas izteica pieļāvumu par papildmateriālu izmantošanu valsts pārbaudījumā, nav vērtējusi studenta zināšanas (piemēram, uzklausot studenta ziņojumu) par uzrakstīto darbu, kā faktu akceptējot iespējamību, ka studenta zināšanu novērtējums valsts pārbaudījumā ir negatīvs. Vēl jo vairāk, iestāde norāda, ka šāda procedūra – vērtēt šādus faktus – */universitāte/* nav paredzēta (2010.gada 15.jūlija lēmuma (sēdes protokols Nr.2/2010) 1.punkts (acīmredzami domāts 7.punkts)). Atzinuma 8.2.apakšpunktā norādītais, ka Latvijas APL izstrādes pamatā ir izmantots Vācijas administratīvā procesa regulējums, ir absurds un juridiski nekorekts, jo no šāda apgalvojuma izriet, ka, pirmkārt, administratīvais akts ir pamatots nevis ar Latvijas, bet ar Vācijas tiesību normām, otrkārt, no šādas argumentācijas izriet, ka Latvijā šādu tiesību normu nemaz nav, treškārt, pat ja pieņem šādu apgalvojumu par pamatotu, joprojām nav skaidrs, kādas Vācijas tiesību normas ir interpretētas.

[2.3] Administratīvajā aktā, neesot rakstītām tiesību normām (patstāvīgam tiesību avotam – normatīvam tiesību aktam), tika izmantotas tiešas atsauces uz tiesību doktrīnu (palīgtiesību avotu). Palīgtiesību avoti tiek izmantoti, lai pamatotu patstāvīgo tiesību avotu piemērošanu un to interpretācijā. Administratīvajā lietā ir izmantotas atsauces uz vācu tiesību doktrīnu, kas papildina (izskaidro) Vācijas rakstītās tiesības. Iespējams Vācijā šāda prakse balstās uz iepriekš studenta uzņemtām saistībām, augstskolas noteiktām iekšējām procedūrām, radušos praksi utt., kas */universitāte/* nepastāv. Vācu tiesību doktrīnas attiecināšana uz konkrēto gadījumu administratīvajā aktā nav pamatota.

[2.4] Administratīvais akts pieņemts, neveicot lietderības apsvērumu izvērtējumu (APL 67.panta otrās daļas 6.punkts), kā arī nevērtējot situāciju, ka šāda lēmuma pieņemšanai nav bijis pietiekošs tiesisks pamatojums. Lietderības apsvērumi administratīvajā aktā nav norādīti. Tie nav norādīti arī nevienā citā ar attiecīgo lietu saistītā dokumentā. Ja rīcības brīvības ietvaros izdotajā administratīvajā aktā nav lietderības pamatojuma (iestāde administratīvajā aktā nav pamatojusi tā lietderību – nepieciešamību, atbilstību, samērīgumu), tad nav iespējams izvērtēt lēmuma pamatotību. Tādējādi lēmums ir atzīstams par prettiesisku un atceļamu. Attiecībā par atzinuma 8.8.apakšpunktā norādīto, ka lietderības apsvērumi šāda administratīvā akta izdošanā nav jāizdara, pieteicēja norāda, ka citos līdzīgos gadījumos */universitāte/* lietderības apsvērumus ir izdarījusi, atsevišķu studentu darbus atzīstot par pozitīvi novērtētiem atzinuma 8.9.apakšpunkts).

[2.5] Nav ievērots princips – visas šaubas tulkojamas par labu adresātam. Minētais princips */universitāte/* bija jāņem vērā, pieņemot lēmumu par pieteicēja eksmatrikulāciju. Vērā ņemams ir arī apstāklis, ka komisijas locekļiem bija atšķirīgs viedoklis par minēto lēmumu. Komisijas loceklis *J.I.* Valsts pārbaudījuma komisijas 2010.gada 5.jūlija sēdes protokolam Nr.1 pievienoja atšķirīgo viedokli, ka „tā kā bijušie LPA studenti nelikumīgās darbībās eksāmena kārtošanas procesā pieķerti netika, viņu uzrakstītie darbi ir jāvirza tālākai vērtēšanai ar jau iegūtiem rezultātiem bez papildus nosacījumu noteikšanas". Minētais viedoklis nav vērtēts. Arī Latvijas Studentu apvienības vērtējumā (2010.gada 23.jūlija lēmums Nr.2010/PV28) ir norādīts, ka nav pierādīts fakts, ka valsts pārbaudījuma kārtošanas laikā ir notikusi neatļautu palīglīdzekļu izmantošana. Administratīvajā aktā nav pienācīgi vērtēts arī fakts, ka valsts pārbaudījuma uzraudzības komisijas locekļi nav konstatējuši pārkāpumus pārbaudījuma norisē.

[2.6] Saskaņā ar APL 150.panta pirmo daļu konkrētajā gadījumā pieteicējam nebija jāpierāda, ka viņš valsts pārbaudījuma kārtošanas laikā nav izmantojis palīglīdzekļus. Neesot attiecīgam tiesiskajam regulējumam un šādas norises kārtībai, studentam nav pienākums liecināt pret sevi. Līdz ar to nav korekts Valsts pārbaudījuma komisijas 2010.gada 5.jūlija lēmumā Nr.10 (protokols Nr.1) minētais apgalvojums, ka students nav pierādījis, ka komisijas pirmais iespaids, ka students ir izmantojusi neatļautus palīglīdzekļus, ir nepareizs un kļūdains.

[2.7] */universitāte/* zemāka amatpersona ir vērtējusi augstākas amatpersonas (tiešās vadītājas) rīcības tiesiskumu, tādējādi pārkāpjot labas pārvaldības principu. Pieteicējs nepiekrīt */universitāte/* mācību prorektora 2010.gada 4.augusta lēmumā norādītajam, ka hierarhijā zemāk esoša */universitāte/* darbiniece *A.R.* nav vērtējusi augstākas amatpersonas *K.S.* lēmuma tiesiskumu, *K.S.* komisijas pilnvarojumā ir tikai parakstījusi koleģiāli pieņemtu lēmumu. No Valsts pārbaudījumu komisijas 2010.gada 5.jūlija sēdes protokola Nr.1 viennozīmīgi izriet, ka *K.S.* kā pilntiesīga komisijas locekle ir piedalījusies lēmuma pieņemšanā un parakstījusi šo sēdes protokolu (sk. protokola 6.lapu).

[2.8] Darba grupas pieaicinātais eksperts – Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta senators *J.N.*, pieteicēja ieskatā, nevar būt eksperts šajā lietā un sniegt objektīvu, neitrālu viedokli par iestādi, jo viņš ir */universitāte/ /fakultāte/ /katedra//amats/* (APL 180.panta otrās daļas 1.punkts).

[3] */universitāte/* tiesai iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteikumā ietverto prasījumu neatzīst, pamatojoties uz tālāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] No pieteikuma izriet, ka pieteicējs uzskata, ka */universitāte/* ir veikusi sekmīgi nokārtota valsts pārbaudījuma rezultāta pārvērtēšanu.

/universitāte/ paskaidro, ka saskaņā ar līguma par studijām */universitāte/*, kas noslēgts starp pieteicēju un */universitāte/*. 3.1. punktu studējošais apņemas godprātīgi

studēt [...] studiju programmā atbilstoši studiju plānam, ievērot */universitāte/* noteikto kārtību, akadēmiskās darba ētikas normas. Ar šo pieteicējs bija apņemies ievērot */universitāte/* iekšējos normatīvos aktus, tajā skaitā */universitāte/* iekšējās kārtības noteikumus studējošajiem, apstiprināti ar */universitāte/* Senāta 31.05.2004. lēmumu Nr.258 (turpmāk arī – Iekšējās kārtības noteikumi studējošajiem). Iekšējās kārtības noteikumu studējošajiem 4.7.punkts nosaka, ka studējošajam ir pienākums nelietot pārbaudījumos neatļautus materiālus un palīglīdzekļus [...] studiju darbā.

Savukārt jautājumus par noslēguma pārbaudījumiem */universitāte/* regulē Nolikums par noslēguma pārbaudījumiem */universitāte/*, kas apstiprināts ar */universitāte/* Senāta 28.04.2003. lēmumu Nr.162 (turpmāk arī – Nolikums). Saskaņā ar Nolikuma 4.3.punktu noslēguma pārbaudījums parasti tiek novērtēts ar atzīmi (no 1-10 desmit ballu skalā). Taču Nolikuma 4.10. punkts, kas nosaka, ka studenti, kuri noslēguma pārbaudījumā izmanto neatļautus palīglīdzekļus [...], tiek atstādināti no pārbaudījuma un eksmatrikulēti kā noslēguma pārbaudījumus nenokārtojuši, ir izņēmuma gadījums.

No iepriekš minētā izriet, ka palīglīdzekļa izmantošanas gadījumā neatkarīgi no tā, vai palīglīdzekļa izmantošana tiek konstatēta pārbaudījuma rakstīšanas vai vērtēšanas laikā, studējošajam vērtējums netiek izlikts, bet vērtētāji vērtējuma vietā piemēro atstādināšanas lēmumu, kas arī uzskatāms par pārbaudījuma norises beigu brīdi. Līdz ar to apgalvojums, ka pieteicējam ir sekmīgs vērtējums valsts eksāmenā, neatbilst patiesībai.

Vienlaicīgi */universitāte/* paskaidro, ka Nolikums nekādā veidā neaizliedz palīglīdzekļa izmantošanu konstatēt un lēmumu par atstādināšanu pieņemt noslēguma pārbaudījuma darba vērtēšanas laikā - pēc tam, kad students uzrakstīto noslēguma pārbaudījuma darbu nodevis. Turklāt, */universitāte/* ieskatā, Valsts pārbaudījuma komisijai konkrētajos apstākļos (konstatējot pieteicēja un citu studentu valsts pārbaudījuma darbos sakritības) pat bija pienākums pārliecināties, vai noslēguma pārbaudījuma norisē nav bijuši pārkāpumi, vai tas rakstīts godīgi, jo Valsts pārbaudījuma komisijas lēmums ir pamats jurista kvalifikācijas piešķiršanai. Lēmums par jurista kvalifikācijas piešķiršanu personai, kura ir izmantojusi neatļautus palīglīdzekļus, būtu uzskatāms par prettiesisku. Šādu lēmumu iestādei, pamatojoties uz APL 86.panta otrās daļas 4.punktu, būtu tiesības atcelt pat pēc tam, kad tas būtu paziņots un stājies spēka.

Līdz ar to, pamatojoties uz APL 59.pantu, Valsts pārbaudījuma komisija veica objektīvo izmeklēšanu un saskaņā ar APL 62.panta pirmo daļu uzaicināja studējošos, tai skaita pieteicēju, uz pārrunām un sniegt rakstveida paskaidrojumus. 2010.gada 2.jūlijā Valsts pārbaudījuma komisija rīkoja studējošo uzklausīšanu. Uz uzklausīšanu 2010.gada 2.jūlijā pieteicējs neieradās. Tādējādi pieteicēja apgalvojums, ka pieteicējs netika uzklausīts par noslēguma pārbaudījumu un tajā uzrādītajām zināšanām, nav patiesi, jo pieteicējs šīs uzklausīšanas tiesības, kuras viņam tika nodrošinātas, neizmantoja.

Ņemot vērā iepriekš minēto, */universitāte/* uzskata, ka pieteicēja argumenti par noslēguma pārbaudījuma pārvērtēšanu nav pamatoti.

/universitāte/ nepiekrīt arī pieteicēja argumentiem, ka */universitāte/* nav normatīva regulējuma par atkārtotu noslēguma pārbaudījumu kārtošanu. */universitāte/* norāda, ka Nolikumā ir vairāki punkti, kas tieši atrunā atkārtotu noslēguma pārbaudījuma kārtošanu - 3.6.^{3}, 4.9.^{4}, 4.10.^{5}punkts.

/universitāte/ vērš uzmanību uz to, ka pieteicējs kļūdaini norāda, ka */universitāte/ /fakultāte/* apelācijas komisija sava lēmuma Nr.2/2010 7.punktā būtu norādījusi uz noslēguma pārbaudījuma rezultātu pārskatīšanas regulējumu neesamību. */universitāte/* paskaidro, ka minētā lēmuma 7.punktā */universitāte/ /fakultāte/* apelācijas komisija detalizēti ir izvērtējusi Nolikuma 4.10.punkta jēgu un Valsts pārbaudījuma komisijas tiesības Nolikuma 4.10.punkta izpratnē. */universitāte/* norāda, ka */universitāte/ /fakultāte/* apelācijas komisija ir secinājusi, ka */universitāte/* iekšējos normatīvajos aktos nav

detalizēti atrunāta atstādināšanas procedūra, taču turpat arī secinājusi, ka tā ir pietiekama un ka šādā situācijā jāpamatojas uz APL noteikto un vispārējiem tiesību principiem. Tāpat */universitāte/ /fakultāte/* apelācijas komisija ir norādījusi, ka tiesiskajās attiecībās, kas rodas starp studentu un */universitāte/* Valsts pārbaudījuma komisijas personā, nepastāv tādas tiesiskas attiecības, kam būtu krimināltiesisks raksturs, tādēļ konkrētajās administratīvi tiesiskajās attiecībās pieteicējs nepamatoti piemēro krimināltiesību principus. */universitāte/* norāda, ka visas apstrīdēšanas instances secinājušas, ka pieteicēja atstādināšana no noslēguma pārbaudījumiem notikusi saskaņā ar APL, veicot gan objektīvo izmeklēšanu, gan studējošo uzklausīšanu un ievērojot Nolikumā noteikto. Līdz ar to arī pieteicēja apgalvojums, ka */universitāte/* piemērojusi procedūras, kas nav atrunātas nevienā tiesību aktā. neatbilst patiesībai un tādējādi nav pamatots apgalvojums par tiesiskuma un labas pārvaldības principa pārkāpumu.

[3.2] Pieteicējs apgalvo, ka administratīvā akta pamatojumā pieļauts likuma atrunas principa pārkāpums, administratīvajā aktā sniegta atsauce uz vācu tiesību doktrīnu.

/universitāte/ paskaidro, ka Valsts pārbaudījuma komisijas atstādināšanas lēmums Nr.13 pamatots ar Augstskolu likuma 4.pantu. */universitāte/* Satversmes 8.4.punkta 1.teikumu un Nolikuma 4.10.punktu, kas norādīts gan pašā Valsts pārbaudījuma komisijas lēmumā, gan administratīvajā aktā (Senāta 27.12.2010. lēmumā Nr.59).

/universitāte/ norāda, ka */universitāte/* Satversme ir pieņemta un izsludināta kā likums. Ņemot vērā Augstskolu likuma 4.pantā noteikto augstskolu autonomijas principu, Augstskolu likuma 15.panta 1.daļā un */universitāte/* Satversmes 8.4.punkta 1.teikuma ietverto pilnvarojumu */universitāte/* Senātam izdot normatīvos aktus (nolikumus), kas reglamentē studiju procesu */universitāte/*, Valsts pārbaudījuma komisijas lēmuma Nr.16 pamatojums ir Nolikuma 4.10.punkts, */universitāte/* Satversmes 8.4.punkta 1.teikums un Augstskolu likuma 4.pants un 15.panta pirmā daļa.

Savukārt pieteicēja eksmatrikulācija pamatota ar Augstskolu likuma 49.panta pirmās daļas 3.punktu, jo pieteicējs neatļauta palīglīdzekļa izmantošanas dēļ */universitāte/* valsts pārbaudījuma grafikā noteiktajā termiņā nav nokārtojis noslēguma pārbaudījumu. */universitāte/* uzskata, ka likuma atrunas princips ir ievērots.

/universitāte/ norāda, ka Latvijā doktrīna ir viens no tiesību avotu veidiem un tā izmantošana ir pilnībā atbilstoša Eiropas kontinentālās saimes zemēm. Valsts pārbaudījuma komisija lēmumā Nr.13 atsaukusies uz vācu tiesību doktrīnu, jo Latvijā pārbaudījumu (eksāmenu) tiesības un tiesu prakse pagaidām vēl nav izveidojusies. Līdz ar to Valsts pārbaudījuma komisija lēmuma argumentācijā kā palīgtiesību avotu piemin tās valsts tiesību doktrīnu, kuras tiesībām Latvijas tiesību sistēma ir radniecīga.

[3.3] Pieteicējs norāda, ka administratīvais akts izdots, neveicot lietderības apsvērumus. Šādam pieteicēja apgalvojumam nevar piekrist. Nolikuma 4.10.punkts nosaka, ka par neatļautu palīglīdzekļu izmantošanu noslēguma pārbaudījumos studenti tiek atstādināti un eksmatrikulēti kā noslēguma pārbaudījumus nenokārtojuši. Ja Valsts pārbaudījuma komisija konstatējusi neatļauta palīglīdzekļa izmantošanu, tad saskaņā ar iepriekš minēto Nolikuma punktu */universitāte/* nav rīcības brīvības (nepastāv citu tiesisko seku iespējamība) un atstādināšana un eksmatrikulācija ir obligāta. Atsevišķi studējošie no noslēguma pārbaudījuma netika atstādināti, jo Valsts pārbaudījuma komisija nekonstatēja atstādināšanas un eksmatrikulācijas pamatu – neatļauta palīglīdzekļa izmantošanu.

[3.4] Pieteikumā minēts, ka, izdodot administratīvo aktu, */universitāte/* nav vērtējusi visas šaubas par labu pieteicējam. Valsts pārbaudījuma komisijas locekļa *J.I.* atšķirīgo viedokli, kā arī Latvijas Studentu apvienības viedokli.

Uz minēto */universitāte/* paskaidro, ka Valsts pārbaudījuma komisijas lēmumā Nr.13 minētie pierādījumi (nav iespējams vārds vārdā reproducēt tik precīzi sagatavotās biļetes tekstu eksāmenu satraukuma brīdī; sniegtās atbildes starptautiskajās un Eiropas tiesībās sakrīt ar cita studenta darbu un citam studentam izņemto palīglīdzekli („špikeri"); nav paskaidrojis savas īpašās atmiņas netipiskumu u.c.) ir pietiekoši un nerada šaubas par neatļauta palīglīdzekļa izmantošanu.

Saskaņā ar Nolikuma 4.7.punkta 3.teikumu – Valsts pārbaudījuma komisija pieņem lēmumu, atklāti balsojot, ar vienkāršu balsu vairākumu. Līdz ar to */universitāte/* norāda, ka Valsts pārbaudījuma komisijas lēmums Nr.13 pieņemts atbilstoši Nolikumā noteiktajam – uz komisijas locekļu balsu vairākuma pamata, nevis uz viena locekļa viedokļa pamata.

/universitāte/ norāda, ka studējošo pārstāvji, kas veic studējošo tiesību un interešu aizsardzību */universitāte/*, Senātā ir atbalstījuši pieteicējam nelabvēlīga administratīvā akta izdošanu. Papildus */universitāte/* norāda, ka pieteicēja minētais Latvijas Studentu apvienības viedoklis */universitāte/* nav saistošs.

[3.5] */universitāte/* nepiekrīt pieteicēja apgalvojumam par pierādīšanas pienākuma pārnešanu uz administratīvā akta adresātu, jo neviena */universitāte/* darbība, pieņemot lēmumu Nr.13, par to neliecina. Tieši pretēji – */universitāte/*, lemjot par atstādināšanu no noslēguma pārbaudījuma, piemērojusi APL 59.pantu un pati pēc savas iniciatīvas vākusi pierādījumus, lai pārliecinātos, vai iespaids par palīglīdzekļu izmantošanu ir pamatots. Valsts pārbaudījuma komisijas lēmumā Nr.13 norādītie citāti no vācu autora grāmatas nav uzskatāmi par pierādījuma nastas pārnešanu uz administratīvā akta adresātu.

[3.6] Attiecībā uz apgalvojumu, ka hierarhijā zemāka amatpersona ir vērtējusi savas tiešās vadītājas rīcības tiesiskumu, */universitāte/* paskaidro, ka tam nepiekrīt un šis apgalvojums */universitāte/* vērtēts gan */universitāte/ /fakultāte/* apelācijas komisijas protokolā, izlemjot */universitāte/ /fakultāte/* apelācijas komisijas priekšsēdētājai pieteikto noraidījumu, gan arī protokola 6.punktā, gan Senāta lēmuma pielikuma 8.11.punktā. */universitāte/* norada, ka */universitāte/ /fakultāte/* apelācijas komisijas priekšsēdētāja, prodekāne *A.R.* piedalījās nevis dekānes *K.S.* individuāla lēmuma vērtēšanā, bet gan Valsts pārbaudījuma komisijas koleģiāla lēmuma vērtēšanā. Tas, ka Valsts pārbaudījuma komisija pilnvarojusi *K.S.* tikai parakstīt Valsts pārbaudījuma komisijas lēmumu, nemaina lēmuma būtību un faktu, ka tas ir koleģiāls. */universitāte/* uzskata, ka */universitāte/ /fakultāte/* apelācijas komisija pamatoti norāda, ka visi */fakultāte/* pasniedzēji atrodas dekānes padotībā un līdz ar to neviens fakultātes pasniedzējs nevarētu būt par */universitāte/ /fakultāte/* apelācijas komisijas locekli, un */universitāte/ /fakultāte/* apelācijas komisijas izveide nebūtu iespējama. Jāatzīmē, ka *K.S.* darbība Valsts pārbaudījuma komisijā nav saistīta ar dekāna darba pienākumiem, bet gan ar profesores pienākumu pildīšanu.

[3.7] */universitāte/* nepiekrīt pieteicēja viedoklim par ekspertu administratīvajās tiesībās. Pieteicēja minētais APL 180.pants attiecināms uz administratīvo procesu tiesā. Vienlaicīgi */universitāte/* norāda, ka pieaicinātā administratīvo tiesību eksperta loma administratīvā akta apstrīdēšanas instancē nebija vērtēt studējošo apelācijas, bet gan konsultēt par APL piemērošanu.

[3.8] Neatļauto palīglīdzekļu izmantošanu apliecina šādi pierādījumi - 10. pielikumā iekrāsotais (pasvītrotais) teksts norāda sakritības pieteicēja sniegtajās atbildes valsts pārbaudījuma Starptautiskajās tiesībās un Eiropas tiesībās salīdzinājumā ar citam studentam izņemto neatļauto palīglīdzekli.

[4] Tiesas sēdē pieteicējs uzturēja pieteikumā ietverto prasījumu uz tajā minētajiem argumentiem, papildus norādot, ka vairs neuztur pieteikumu daļā par uzdošanu */universitāte/* Senātam apstiprināt valsts pārbaudījuma rezultātus un uzdošanu

izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu par izglītību apliecinoša dokumenta izsniegšanu, jo pieteicējs */universitāte/* ir nokārtojis valsts pārbaudījumu */programmas nosaukums/* profesionālās augstākās izglītības studiju programmā un ir ieguvis izglītību apliecinošu dokumentu.

Atbildētājas pārstāve pieteikumā ietverto prasījumu neatzina, atsaucoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumos ietvertajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[5] Tiesa, pārbaudot lietas materiālus, noklausoties administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus un izvērtējot lietas apstākļus, secina, ka pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

[6] Pieteicējs ir pārsūdzējis Lēmumu, ar kuru pieteicējs ir eksmatrikulēts par studiju līguma saistību nepildīšanu. Pieteikumā pieteicējs ir ietvēris prasījumu par Lēmuma atzīšanu par spēkā neesošu no tā pieņemšanas brīža, uzdot */universitāte/* Senātam apstiprināt valsts pārbaudījuma rezultātus un uzdot izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu par izglītību apliecinoša dokumenta izsniegšanu. Tiesa konstatē, ka lieta kļūdaini ir ierosināta par Lēmuma atcelšanu, līdz ar to tiesa, ņemot vērā arī pieteicēja tiesas sēdē norādīto, ka pieteicējs */universitāte/* ir nokārtojis valsts pārbaudījumu */programmas nosaukums/* profesionālās augstākās izglītības studiju programmā un ir ieguvis izglītību apliecinošu dokumentu, precizē prasījumu, proti, par Lēmuma atzīšanu par spēkā neesošu.

Tiesa konstatē, ka lietā nav strīda par lietas faktiskajiem apstākļiem, lietā ir strīds pat to, vai Universitātes iekšējie normatīvie akti piešķir tiesības konstatēt neatļautu palīglīdzekļu izmantošanu valsts pārbaudījumā, pēc tam, kad darbs ir nodots vērtēšanai. Kā arī lietā ir strīds par to, vai pieteicējs valsts pārbaudījuma laikā izmantoja neatļautus palīglīdzekļus.

[7] Saskaņā ar Universitātes Senāta 2003.gada 28.aprīļa lēmuma Nr.162, ar kuru tika apstiprināts Nolikums par noslēguma pārbaudījumiem */universitāte/ (lietas 85.-92.lapa)* 4.10.apakšpunktu studenti, kuri noslēguma pārbaudījumā izmanto neatļautus palīglīdzekļus vai kuru noslēguma darbs ir plaģiāts, tiek atstādināti no pārbaudījuma un eksmatrikulēti kā noslēguma pārbaudījumus nenokārtojuši. Atkārtota noslēguma pārbaudījumu kārtošana tiek atļauta ne ātrāk kā pēc gada. Noslēguma darbs ir jāraksta par jaunu tematu.

Saskaņā ar Universitātes Senāta 2003.gada 28.aprīļa lēmuma Nr.162 preambulu noslēguma pārbaudījums ir valsts un gala pārbaudījums. Valsts pārbaudījums ir tajā skaitā otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas noslēguma pārbaudījums, kura sastāvdaļa var būt diplomdarba izstrādāšana un aizstāvēšana. Diplomdarbs ir daļa no valsts pārbaudījuma.

Saskaņā ar Universitātes Senāta 2003.gada 28.aprīļa lēmuma Nr.162 4.2.apakšpunktu noslēguma pārbaudījumos ietvertā studenta teorētisko un praktisko zināšanu pārbaude notiek rakstveidā un mutiski visas studiju programmas prasību vai fakultātes Domes akceptētas programmas daļas apjomā.

No minētajām tiesību normām secināms, ka noslēguma pārbaudījums ir ilgstošs process, kas var ietvert sevī arī diplomdarba izstrādāšanu un aizstāvēšanu. Tādējādi valsts pārbaudījums ir tikai daļa no noslēguma pārbaudījuma, kas noslēdzas ar diplomdarba aizstāvēšanu, ja tas ir jāaizstāv pēc pārbaudījumu teorētiskās daļas pabeigšanas, proti, noslēguma pārbaudījumi ietver arī katra atsevišāk pārbaudījuma norisi un vērtēšanu.

Turklāt, ņemot vērā, ka plaģiātu var konstatēt, vienīgi vērtējot darbu, savukārt darba vērtēšana notiek līdz konkrēta novērtējuma piešķiršanai attiecīgajam darbam, tad

secināms, ka Universitātei tiesības konstatēt, ka noslēguma pārbaudījumā tika izmantoti neatļauti palīglīdzekļi, arī pēc tam, kad darbs jau ir nodots vērtēšanai, proti, neatļautu palīglīdzekļu izmantošanu ir tiesības to konstatēt arī tad, ja Valsts pārbaudījuma uzraudzības komisija nekonstatēja attiecīgo pārkāpumu līdz brīdim, kad darbs nodots vērtēšanai.

Līguma 2010 Nr.10/438/23 *(lietas 40.-41.lapa)* par studijām Latvijas Universitātē, kas noslēgts starp pieteicēju un */universitāte/*, 3.1.punkts noteic, ka studējošais apņemas godprātīgi studēt studiju programmā atbilstoši studiju plānam, ievērot */universitāte/* noteikto kārtību, akadēmiskās darba ētikas normas.

Iekšējās kārtības noteikumu studējošajiem, kas apstiprināti ar */universitāte/* Senāta 2004.gada 31.maija lēmumu Nr.258 *(lietas 73.-77.lapa)*, 2.2.punktā noteikts, ka noteikumi nosaka */universitāte/* studējošo pienākumus, tiesības un atbildību par šo Noteikumu neievērošanu. Minēto noteikumu 2.4.punkts paredz, ka Noteikumi ir saistoši visiem */universitāte/* studējošajiem. Noteikumu 4.7.punktā noteikts, ka studējošajam ir pienākums nelietot pārbaudījumos neatļautus materiālus un palīglīdzekļus (..). Noteikumu 7.1.5.2.punktā noteikts, ka studējošo eksmatrikulē pēc fakultātes dekāna vai */universitāte/* vadības priekšlikuma, ja studējošais noteiktos termiņos nav nokārtojis noslēguma pārbaudījums.

No iepriekš minētā regulējuma izriet, ka palīglīdzekļa izmantošanas gadījumā tiek piemērots atstādināšanas lēmums neatkarīgi no tā, vai palīglīdzekļa izmantošana tiek konstatēta pārbaudījuma rakstīšanas vai tā vērtēšanas laikā. Atstādināšanas lēmums uzskatāms par pārbaudījuma norises beigu brīdi. Tādējādi ar atstādināšanas lēmuma pieņemšanu atzīstams, ka studējošais pārbaudījumu nav nokārtojis.

Tiesa piekrīt atbildētājas paustajam viedoklim, ka Nolikums par noslēguma pārbaudījumiem neaizliedz palīglīdzekļa izmantošanu konstatēt un lēmumu par atstādināšanu pieņemt noslēguma pārbaudījuma darba vērtēšanas laikā, ka Valsts pārbaudījuma komisijai konkrētajos apstākļos (konstatējot pieteicējas un citu studentu valsts pārbaudījuma darbos sakritības) bija pienākums pārliecināties, vai noslēguma pārbaudījuma norisē nav bijuši pārkāpumi, jo Valsts pārbaudījuma komisijas lēmums ir pamats jurista kvalifikācijas piešķiršanai. Lēmums par jurista kvalifikācijas piešķiršanu personai, kura ir izmantojusi neatļautus palīglīdzekļus, būtu uzskatāms par prettiesisku.

Tādējādi nav pamatots pieteicēja arguments, ka */universitāte/* iekšējie normatīvie akti neparedz augstskolas tiesības lemt par studentu pārbaudījumu rezultātu pārskatīšanu pēc pārbaudījuma noslēgšanās.

[8] Pieteikumā norādīts arguments, ka */universitāte/* nav normatīvā regulējuma par atkārtotu noslēguma pārbaudījumu kārtošanu.

Nolikuma par noslēguma pārbaudījumiem 3.6.punkts noteic, ka atkārtotai noslēguma pārbaudījumu kārtošanai pretendenti tiek imatrikulēti pēc studiju programmas direktora priekšlikuma, minētā nolikuma 4.9.punkts noteic, ka lēmumu par atkārtotu nobeiguma pārbaudījumu kārtošanas laiku pieņem dekāns pēc studiju programmas direktora ierosinājuma. Studenti, kuri nav izturējuši noslēguma pārbaudījumus vai nav ieradušies uz tiem, tiek eksmatrikulēti kā gala pārbaudījumus nenokārtojuši, savukārt 4.10.punkts noteic, ka (..) atkārtota noslēgumu pārbaudījumu kārtošana tiek atļauta ne ātrāk kā pēc gada (..).

Līdz ar to nav pamatots pieteicēja iebildums, ka */universitāte/* nav normatīvā regulējuma par atkārtotu noslēguma pārbaudījumu kārtošanu.

[9] Pieteicējs norāda, ka Lēmumā ir pārkāpts likuma atrunas princips.

Kā konstatējams no lietas materiāliem, Valsts pārbaudījuma komisijas atstādināšanas lēmums Nr.13 pamatots ar */universitāte/* Satversmes 8.4.punkta 1.teikumu un Nolikuma par noslēguma pārbaudījumiem 4.10.punktu.

Lēmumā pieteicējas eksmatrikulācija pamatota ar Augstskolu likuma 49.panta otro daļu. Tādējādi tiesa konstatē, ka atbildētāja likuma atrunas principu ir ievērojusi.

[10] Pieteicējs arī norāda, ka Lēmums pieņemts, neveicot lietderības apsvērumus. Minētais pieteicēja arguments nav pamatots šādu apsvērumu dēļ.

Nolikuma par noslēguma pārbaudījumiem 4.10.punkts noteic, ka par neatļautu palīglīdzekļu izmantošanu noslēguma pārbaudījumos studenti tiek atstādināti un eksmatrikulēti kā noslēguma pārbaudījumus nenokārtojuši. Proti, Valsts pārbaudījuma komisijai, konstatējot neatļauta palīglīdzekļa izmantošanu, jāpieņem lēmums par atstādināšanu un studējošais jāeksmatrikulē kā pārbaudījumu nenokārtojošs, t.i., lēmums par atstādināšanu un studējošā eksmatrikulēšana ir obligāta. Atbilstoši APL 65.panta pirmajai daļai, ja piemērojamā tiesību normā noteikts, ka izdodams konkrēta satura administratīvais akts (obligātais administratīvais akts), iestāde izdod šādu administratīvo aktu, proti, iestādei nav dota rīcības brīvība, līdz ar to lietderības apsvērumi nav jāizdara.

[11] Pieteikumā norādīts arguments, ka, pieņemot Lēmumu, atbildētāja nav vērtējusi visas šaubas par labu pieteicējam, ievērojot Valsts pārbaudījuma komisijas locekļa *J.I.* atšķirīgo viedokli un Latvijas Studentu apvienības viedokli.

Kā konstatējams no lietas materiāliem, Valsts pārbaudījuma komisija, pamatojoties uz APL 59.pantu, ir veikusi objektīvo izmeklēšanu un atbilstoši APL 62.panta pirmās daļas normai 2010.gada 2.jūlijā uzklausījusi pieteicēju. No Valsts pārbaudījuma komisijas protokola izriet, ka Valsts pārbaudījuma komisija pieteicējam uzdeva vienkāršus kontroljautājumus, lai noskaidrotu, vai pieteicējam ir izpratne par tematu, par kuru noslēguma pārbaudījumā tika sniegta izsmeļoša atbilde, ka pieteicēja sniegtās atbildes bija neatbilstošas juridiskajai doktrīnai un liecināja par temata neizpratni.

Tiesa piekrīt atbildētājas paustajam viedoklim, ka nav iespējams vārds vārdā reproducēt tik precīzi sagatavotās biļetes tekstu. Turklāt atbildētāja norāda, ka sniegtā atbilde (*lietas 107.-109.lapa*) sakrīt ar vienam no studentiem izņemto palīglīdzekli (*lietas 112.lapa*).

Tiesas ieskatā apstākļi, ka savā Valsts pārbaudījumu komisijai sniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteicējs norādījis, ka no konkrētā palīglīdzekļa ir mācījies atbildes uz valsts pārbaudījuma jautājumiem, taču personiski uz komisijas sēdi pieteicējs neieradās un līdz ar to neizmantoja savas tiesības uz papaildus paskaidrojumu sniegšanu un nevarēja izskaidrot savas īpašās atmiņas netipiskumu, kā arī tas, ka valsts pārbaudījumā sniegtā atbilde sakrīt ar citam studentam izņemtajā palīglīdzeklī sniegto atbildi, ir pietiekoši un nerada šaubas par neatļauta palīglīdzekļa izmantošanu.

Atbilstoši Nolikuma par noslēguma pārbaudījumiem 4.7.punkta 3.teikumam Valsts pārbaudījuma komisija pieņem lēmumu, atklāti balsojot, ar vienkāršu balsu vairākumu.

Ievērojot minēto, tiesa atzīst, ka pieteicēja arguments, ka atbildētāja pieņemot Lēmumu, nav vērtējusi visas šaubas par labu pieteicējam, ir noraidāms kā nepamatots, jo Lēmums ir pieņemts ar komisijas vienkāršu balsu vairākumu. Iestāde ir izpildījusi APL 62.panta pirmajā daļā nostiprināto privātpersonas uzklausīšanas principu, ir pārbaudījusi pieteicēja paskaidrojumus un devusi tiem atbilstošu novērtējumu.

[12] Nav pamatots pieteicēja norādītais iebildums, ka nav ievērots labas pārvaldības princips, proti, zemāka amatpersona ir vērtējusi augstākas amatpersonas rīcības tiesiskumu.

Kā konstatējams no lietas materiāliem, */universitāte/* dekāne *K.S.* ir parakstījusi Valsts pārbaudījumu komisijas 2010.gada 5.jūlija pieteicēja atstrādināšanas lēmumu Nr.13 kā komisijas priekšsēdētāja vietniece. Tiesa norāda, ka konkrētajā gadījumā minētais lēmums ir koleģiāls lēmums, ko pieņēmusi Valsts pārbaudījumu komisija, līdz

ar to minētais lēmums nav vienpersonisks dekānes *K.S.* lēmums, tādējādi dekānes tiešā padotībā esošā *A.R.* nav vērtējusi tiešās vadītājas rīcības tiesiskumu, bet gan piedalījusies Valsts pārbaudījumu komisijas koleģiāla lēmuma tiesiskuma pārbaudē un vērtēšanā.

Tiesa piekrīt apelācijas komisijas sakarā ar *A.R.* pieteikto noraidījumu izteiktajam viedoklim, ka visi */universitāte/ /fakultāte/* pasniedzēji atrodas dekānes *K.S.* padotībā un līdz ar to neviens fakultātes pasniedzējs nevarētu būt par apelācijas komisijas locekli, un apelācijas komisijas izveide nebūtu iespējama.

[13] Kā konstatējams no atzinuma, *J.N.* ir sniedzis savu viedokli par pierādījumu pietiekamību konkrētās lietas ietvaros, proti, izteicis savu viedokli par APL normu piemērošanu, nevis vērtējis studentu iesniegtās apelācijas. Tādējādi nav pamatots pieteicēja iebildums, ka darba grupas pieaicinātais eksperts *J.N.* atbilstoši APL 180.panta pirmajai daļai nevarēja būt eksperts lietā, jo ir darba tiesiskajās attiecībās ar atbildētāju. Turklāt tiesa norāda, ka APL 180.panta pirmās daļas norma attiecas uz administratīvo procesu tiesā nevis iestādē.

Pārējos pieteicēja argumentus tiesa nevērtē, jo tie nespēj ietekmēt tiesas nolēmumu pēc būtības.

[14] Novērtējot lietas materiālus kopumā, tiesa atzīst, ka, pieņemot Lēmumu, atbildētāja ir pilnīgi un objektīvi izvērtējusi lietas faktiskos apstākļus, Lēmums satur piemērotās tiesību normas, ir argumentēts un motivēts, līdz ar to atzīstams par tiesisku, savukārt pieteicēja pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 289.-290.pantu, 291.panta pirmo daļu tiesa

nosprieda:

noraidīt *V.J.* pieteikumu par */universitāte/* Senāta 2010.gada 27.decembra lēmuma Nr.59 atzīšanu par spēkā neesošu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnesis (paraksts) S.Linkevičs

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas

tiesnesis _____ S.Linkevičs
Rēzeknē, 2012.gada 12.aprīlī.